

Ruimtelijk
Economisch
Perspectief
**Noordoost
Brabant**

2010

Samenwerkende partners in de regio Noordoost Brabant

Gemeenten	inwoners	ha	kernen
Bernheze	29663	9038	Heesch, Nistelrode, Vorstenbosch, Heeswijk-Dinther, Loosbroek
Boekel	9646	3451	Boekel, Venhorst
Boxmeer	28635	11395	Boxmeer, Beugen, Vortem-Mullem, Vierlingsbeek, Rijkevoort, Samsbeek, Overloon, Oeffelt, Maashees, Groeningen, Holthees
Boxtel	30241	6472	Boxtel, Lennisheuvel, Liempde
Cuijk	24226	5702	Beers, Haps, Katwijk, Linden, Sint Agatha, Cuijk, Vianen
Grave	12717	2804	Escharen, gassel, Velp, Grave
Haaren	13769	5852	Biezenmortel, Esch, Haaren, Helvoirt
Heusden	42942	8118	Doeveren, Drunen, Elshout, Giersbergen, Haarsteeg, Hedikhuisen, Heesbeen, Herpt, Heusden, Nieuwkuijk, Oudheusden, Vlijmen
's-Hertogenbosch	136481	9125	Bokhoven, Crevecoeur, Dieskant, Empel, Engelen, Gewande, 's-Hertogenbosch, Hintham, Kruisstraat, Maliskamp, Meerwijk, Oud-Empel, Rosmalen
Landerd	14796	7069	Reek, Schaijk, Zeeland
Lith	6716	5550	Het Wild, Kessel, Lith, Lithoije, Maren, Maren-Kessel, Oijen, Teeffelen
Maasdonk	11260	3734	Geffen, Nuland, Vinkel
Mill & Sint Hubert	10996	5308	Langenboom, Wilbertoord, Mill, Sint Hubert
Oss	76732	10441	Berghem, Haren, Macharen, Megen, Oss, Ravenstein
Schijndel	22878	4162	Schijndel, Wijbosch
Sint Anthonis	11789	9983	Landhorst, Ledeaeker, Oploo, Rijkevoort, De Walsert, Sint Anthonis, Stevensbeek, Wanroij, Westerbeek
Sint-Oedenrode	17220	6491	Boskant, Nijnsel, Olland, Sint-Oedenrode
Sint-Michielsgestel	28100	5990	Gemonde, Den Dungen, Berlicum, Sint-Michielsgestel
Uden	40126	6758	Uden, Volkel, Odiliapeel
Veghel	36913	7891	Boerdonk, Eerde, Erp, Keldonk, Mariaheide, Veghel, Zijtaart
Vught	25337	3447	Cromvoirt, Vught

Waterschap Aa en Maas
Waterschap De Dommel
Provincie Noord-Brabant

subtotaal 631183 138781 brabant.databank.nl 2008

Ruimtelijk Economisch Perspectief Noordoost Brabant

Uitgave van de samenwerkende partners in de regio Noordoost Brabant
2 juni 2010

1

Regionale samenwerking in Noordoost Brabant

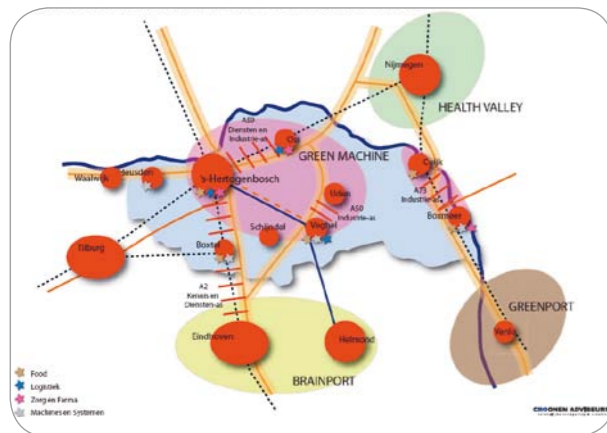
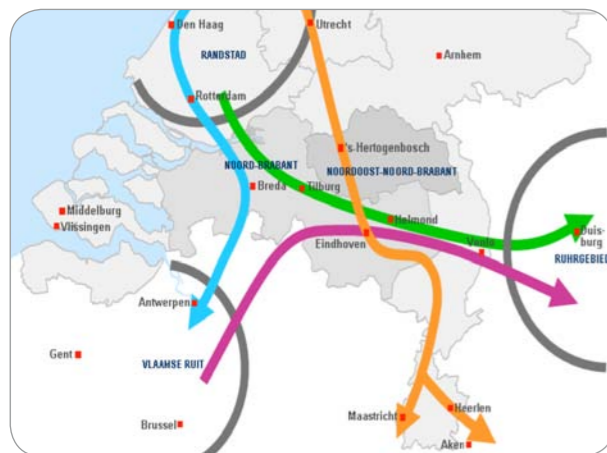
De gemeenten en de waterschappen in de regio Noordoost Brabant werken vrijwillig, maar niet vrijblijvend samen. De provincie participeert op projectniveau. Door samen te werken willen zij de binding binnen de regio versterken en de kwaliteit van het woon-, leef- en werkklimaat voor de burgers bevorderen. Deze samenwerking is in eerste instantie gericht op de ruimtelijke en ruimtelijk-economische ambities voor de regio Noordoost Brabant.

De samenwerking heeft een dynamisch karakter, dat wil zeggen dat er in de loop der tijd onderwerpen kunnen worden toegevoegd en afgevoerd. Dit streven hebben de gemeenten op 4 juni 2009 vastgelegd in een intentieverklaring die sindsdien bekend staat als het 'pact van De Ruwenberg'.

De positie van de regio

Noordoost Brabant ligt tussen belangrijke metropolitane regio's in. Met name economische relaties en externe bereikbaarheid zullen vanuit dit perspectief moeten worden gezien.

De complementaire relatie met de direct omliggende regio's is een belangrijke leidraad voor de richting die met name de economische propositie van Noordoost Brabant moet krijgen en voor de manier waarop relaties met die andere regio's inhoudelijk kunnen worden gemanaged.

De kracht van de regio

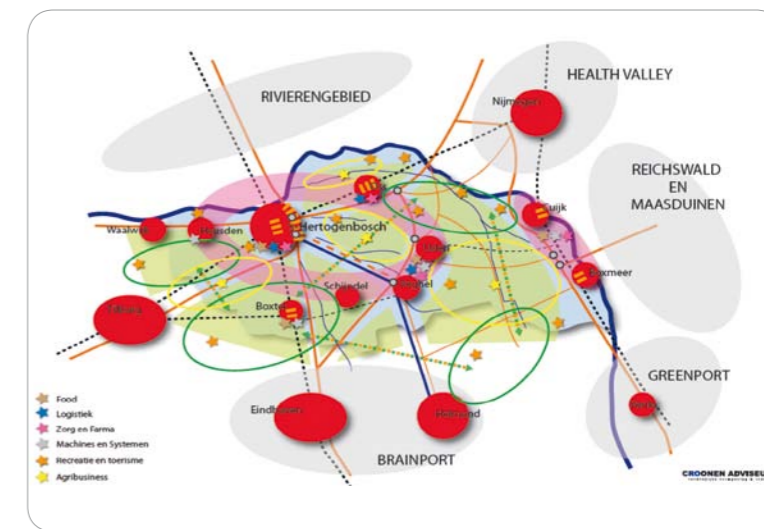
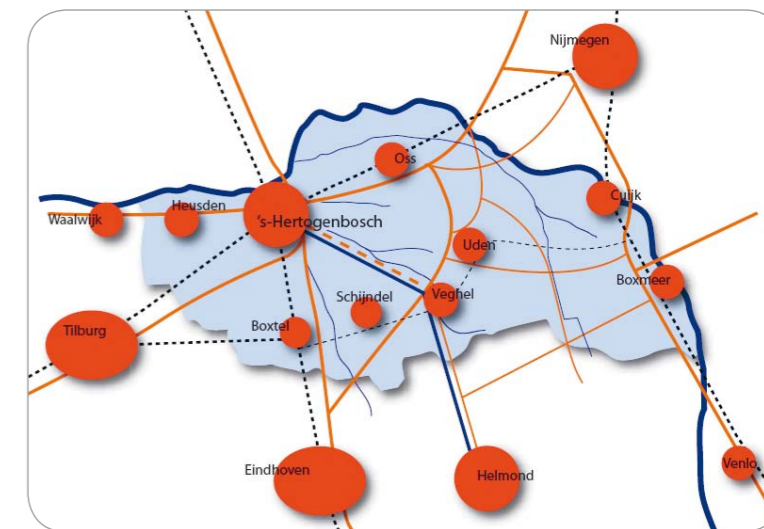
De eigen kracht van de regio staat voorop, een sterke landbouw, een maakindustrie in de voeding en gezondheid, aantrekkelijke aaneengesloten regionale en nationale landschappen omzoomd door beken en rivieren zoals de Maas, een dienstverlenende en culturele sector van nationale allure in de hoofdstad 's-Hertogenbosch en aantrekkelijke, lommerrijke dorpen waar het leven nog steeds goed is. Die regio wil samen kansen pakken, kansen die de kwaliteit van leven in Brabant benadrukken, liefst nog verstevigen.

De thema's van de regio

Dit regionaal perspectief richt zich op ruimtelijk-economische onderwerpen. Vanuit deze invalshoek wordt zo meteen de regionale structuur beschreven. Daarna komen de verschillende thema's aan bod, die in die van belang zijn voor de regio Noordoost Brabant:

- 1 Diversiteit in vestigingsmilieus;
- 2 Bereikbaarheid;
- 3 Vitaal landelijk gebied;
- 4 Energie & duurzaamheid.

Deze thema's zijn niet uniek voor de regio Noordoost Brabant. Ze komen ook in andere regio's voor. Het zijn echter wel de thema's waar Noordoost Brabant breed de schouders onder wil zetten, omdat ze eigen zijn aan deze regio en Noordoost Brabant structureel kunnen versterken.

2

Regionale ruimtelijke structuur

Eenheid in diversiteit. Dat is de kracht van Noordoost Brabant. Deze diversiteit komt ook terug in de ruimtelijke structuur van de regio. Daarin is een aantal subregio's te onderscheiden, dat zich ontwikkelt langs de vervoersassen A2 (rondom de gemeente 's-Hertogenbosch), de A50 (samenwerking As-50 tussen de gemeenten Oss, Uden en Veghel) en de A73 (Land van Cuijk cq. Noordelijke Maasvallei). Het bindende element in en tussen de subregio's is het vitaal landelijk gebied

Bekijkt men deze componenten op hun ruimtelijk-economische samenhang en binnen de context van Noordoost Brabant, dan bestaan er feitelijk twee stedelijke zones en een vitaal landelijk gebied. Deze twee stedelijke zones worden gevormd door de Noordelijke Maasvallei enerzijds en de As-50 & de gemeente 's-Hertogenbosch en omgeving anderzijds. Deze twee stedelijke zones vormen de economische kerngebieden in Noordoost Brabant. De ontwikkelingen op de thema's 'diversiteit in vestigingsmilieus' en 'bereikbaarheid' dienen dan ook vanuit dit gegeven te worden bekeken. Opvallend is dat het er op lijkt dat deze twee economische kerngebieden nauwelijks relaties met elkaar onderhouden. Dit in economisch functioneren, maar ook in de fysiek verbinding tussen beide kerncentra. Nader onderzoek naar de relaties tussen beide economische kerngebieden is wenselijk.

Een kenmerk van Noordoost Brabant is verder dat er nauwelijks een harde scheidslijn is tussen de stedelijke zones en het vitaal landelijk gebied. Beide lopen naadloos in elkaar over, waardoor er een specifieke uitwisseling en een eigen dynamiek ontstaat.

3

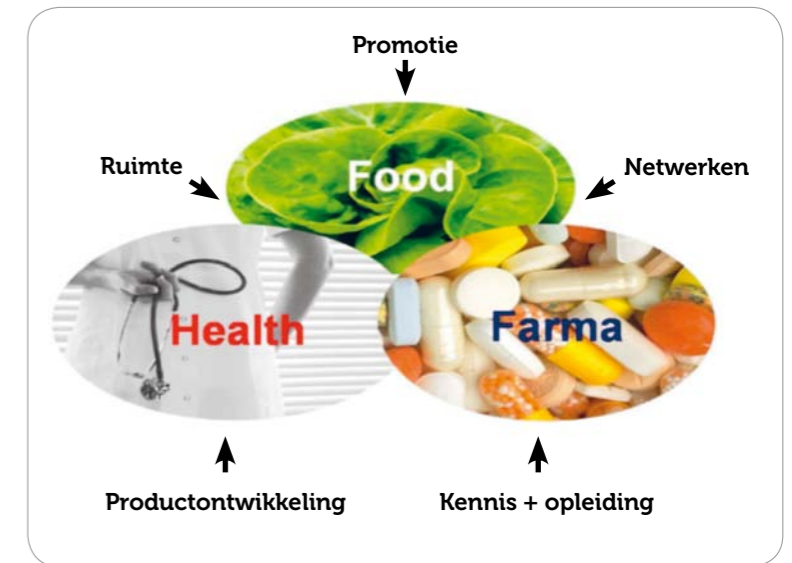
Diversiteit in vestigingsmilieus

Noordoost Brabant is een krachtige economische regio. Bedrijven zijn actief in diverse sectoren, waarbij de gemeente 's-Hertogenbosch wordt gekenmerkt door de dienstenstructuur en de andere gemeenten door maakindustrie, logistiek en de bouwnijverheid. De economische dynamiek vraagt om aandacht voor 'innovatie' en voor specifieke vestigingsmilieus, ook in het kader van de versterking van het Food-Health-Farma cluster.

5-sterrenregio

De 5-sterrenregio draagt in Noordoost Brabant zorg voor 'economische innovatie door samenwerking'. Dit is de doelstelling van de 5-sterrenregio, een samenwerkingsverband tussen de werkgelegenheids-gemeenten in Noordoost Brabant en het georganiseerd bedrijfsleven en onderwijs (Triple Helix).

Het speerpunt van de activiteiten van de 5-sterrenregio vormt het cluster Food-Health-Farma. Een groot aantal bedrijven in Noordoost Brabant is actief in deze branches of werkt er mee samen. De sterke aanwezigheid van de het cluster FHF, is een onderscheidend kenmerk van Noordoost Brabant. Daarnaast wordt binnen de 5-sterrenregio ook gewerkt aan een nadrukkelijke afstemming en vervlechting tussen onderwijs en de personeelsvraag vanuit bedrijven. Andere sectoren die de aandacht krijgen binnen de 5-sterrenregio zijn logistiek, toerisme en machines & systemen.

Vestigingsmilieus

Om de aanwezige bedrijven daadwerkelijk te kunnen laten uitblinken, zijn aantrekkelijke huisvestingslocaties van groot belang. Een deel van die locaties zal het accent leggen op een sterke integratie tussen 'kennis en kunde' en 'maken'. Dit vraagt om hoogwaardige locaties en aantrekkelijke werklandschappen, met een campusachtig karakter. Als regio willen we een beperkt aantal van die topmilieus realiseren.

Daarnaast is er in Noordoost Brabant nog steeds behoefte aan bedrijventerrein in de traditionele betekenis. Daarin kan deels voorzien worden door herstructurering van verouderde bedrijventerreinen. Hier wordt in de regio al hard aan gewerkt, maar de opgave is nog aanzienlijk. Een verdere uitbreiding van de voorraad bedrijventerrein zal nodig blijven.

Specifieke aandacht is er dan voor nieuwe werklandschappen aan de randen van steden en op kruispunten van belangrijke infrastructuur en voor logistieke en natte bedrijventerreinen en de Zuid-Willemsvaart.

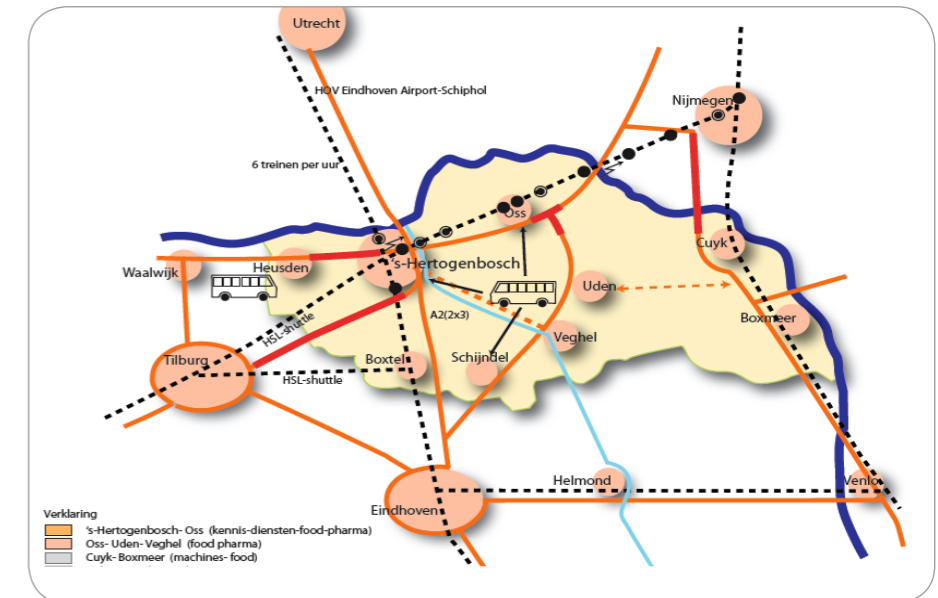
Het is verder van groot belang dat een (duurzaam) uitgifteprotocol dat nu binnen een deel van de regio wordt toegepast, leidraad wordt voor heel Noordoost Brabant. Hiermee geeft de regio Noordoost Brabant tegelijkertijd invulling aan het Convenant Bedrijventerreinen 2010 – 2020. Daarin zijn minimum eisen geformuleerd voor de wijze waarop samenwerkende overheden (gemeenten en provincie) vanaf november 2011 het bedrijventerreinbeleid moeten uitvoeren.

Bereikbaarheid

Noordoost Brabant is als regio goed bereikbaar. Dit via de diverse snelwegen die de regio doorsnijden, via de hoofdvaarwegen Maas, Burgemeester Delenkanaal en Zuid-Willemsvaart en via het spoor dat vooral aan de west-, noord- en zuidrand van de regio is gelegen. Verder liggen de vliegvelden bij Eindhoven en Weeze slechts op enkele autominuten afstand. Toch vraagt de bereikbaarheid binnen de regio nog de nodige aandacht.

Weg

De hoofdwegstructuur is door de aanleg van de A50 en A73/A77, de opwaardering van de A59 ('s-Hertogenbosch – Oss) en de verbreding van de A2 voor de komende jaren op orde gebracht. Het trajectdeel Waalwijk – 's-Hertogenbosch van de A59 heeft nog verbetering nodig. Via een integrale gebiedsaanpak wordt ernaar gestreefd om deze weg op te waarderen, waarbij aandacht voor ecologie, waterberging en bereikbaarheid samengaan. Door de toenemende mobiliteit ontstaan er nu echter al knelpunten, met name op de aansluitingen met het onderliggende wegennet. Knooppunt Paalgraven en de aansluiting van de N 279 op de A 50 bij Veghel zijn hier voorbeelden van. Deze verdienen onze nadrukkelijke aandacht; voorkomen dient te worden dat aan de goede bereikbaarheid afbreuk wordt gedaan.

De hoofdwegstructuur doorsnijdt de regio voornamelijk van noord- zuid (A2, A 50 en A 73). Oost-west-verbinding zijn beperkt aanwezig. Eerder is al opgemerkt dat ook de fysieke verbinding tussen de twee economische kerngebieden beperkt is.

Openbaar vervoer en langzaam verkeer

In veel plaatsen binnen Noordoost Brabant is het openbaar vervoer nog geen goed alternatief voor de auto. Het gebruik van de trein kan verhoogd worden door het verhogen van de frequentie en de aanleg van nieuwe spoorhaltes. Daarbij dient wel aandacht te zijn voor overlast van het spoor door kernen als Vught en Boxtel. Daar waar het spoor ontbreekt, moeten frequent rijdende en comfortabele snelbussen ingezet worden (Hoogwaardig Openbaar Vervoer). Ook het langzaam verkeersnetwerk in de regio, zowel utilitair als recreatief, kan beter.

Spoorlocaties

De bereikbaarheid per spoor van enkele grotere kernen in de regio biedt kansen voor een verdere centrumontwikkeling met functies van regionale en bovenregionale schaal. De regio werkt samen aan het ontwikkelen van dergelijke nieuwe stedelijke centrummilieus voor bovenregionale functies in de Spoorzone en Avenue 2 te 's-Hertogenbosch en voor regionale centrumfuncties in Boxmeer, Boxtel, Cuijk en Oss.

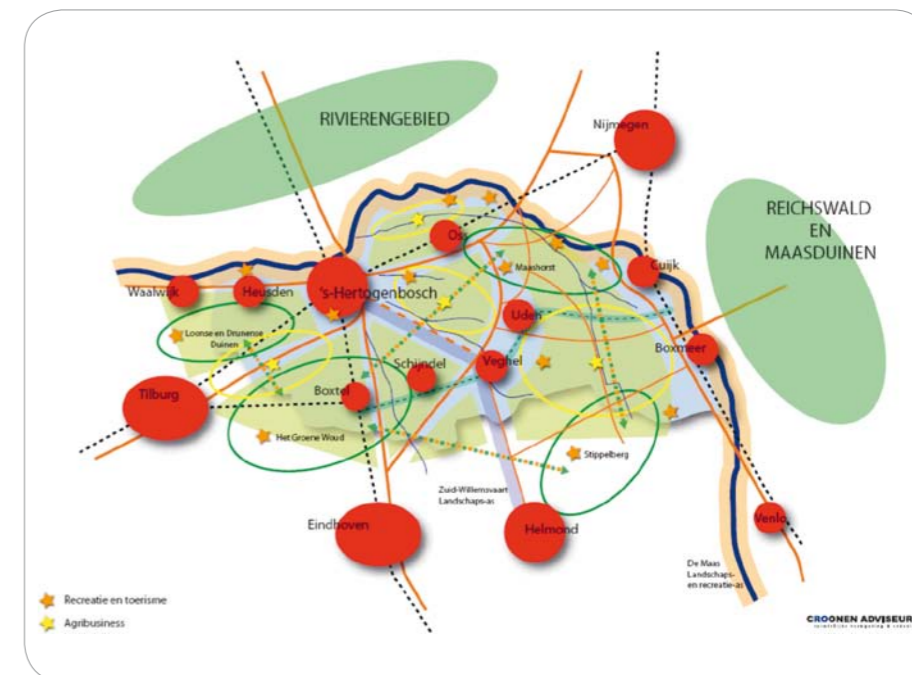
Bereikbaarheid en leefkwaliteit - doorsnijdingen

Door de intensivering van het verkeer vormt de doorsnijding van steden en dorpen door zware infrastructuur een groeiend probleem. Dit probleem doet zich op veel plaatsen in Noordoost Brabant voor. De omlegging van de Zuid-Willemsvaart bij 's-Hertogenbosch lost het probleem van de doorsnijding van de Bossche binnenstad op. In de

regio zijn er twee nieuwe initiatieven: een visie op de Corridor 's-Hertogenbosch – Eindhoven en een project Samen werken aan de N65. Deze aanpak kan inspireren tot vergelijkbare initiatieven in andere delen van Noordoost Brabant.

Vitaal Landelijk Gebied

Voor een vitaal landelijk gebied is een gezonde economische basis en een aantrekkelijk landschap essentieel. Wij streven naar een goede afstemming tussen enerzijds ontwikkelingen in de grootschalige (intensieve) landbouw en anderzijds kleinschalige landbouw, de bescherming en inrichting van natuur en landschap en toerisme en recreatie. Daarbij constateren wij dat de landbouw in transitie is. Wij zien het als een opgave om in deze regio te komen tot een duurzaam en toekomstvast perspectief voor de agrarische sector, inclusief het agro-foodcomplex, dat kan rekenen op een breed economisch, ecologisch en maatschappelijk draagvlak.

Werk in het landelijk gebied is een belangrijk thema, met vele kanten:

- 1 de verbinding tussen agrarische sector en voedingsmiddelenindustrie;
- 2 de innovatieve kracht van de agrarische sector in deze regio
- 3 alternatieven voor ondernemers die stoppen met een agrarisch bedrijf, met daaraan gekoppeld de vraag welke mogelijkheden gemeenten in het buitengebied willen en kunnen waarmaken
- 4 de relatie met natuurbeheer en mogelijkheden om natuurbeheer als economische activiteit op te pakken;
- 5 kleinschalige bedrijvigheid in en nabij dorpen (de kraamkamer van het bedrijfsleven)

Al met al een breed terrein, dat belangrijk genoeg is om in regionaal verband aan te pakken. Als eerste stap moet meer focus aangebracht worden: welke onderwerpen moet de regio naast de al lopende trajecten bij voorrang oppakken?

Naast de economische functie wordt de vitaliteit van het landelijk gebied bepaald door de kwaliteit van natuur en landschap. Noordoost Brabant is gezegend met een aantal grote groenstructuren binnen de regio en aangrenzend daaraan, zoals het Groene Woud, de Maasoever, de Maashorst, de Peelhorst en de Loonse en Drunense Duinen. Deze groenstructuren zijn gebaat bij het creëren van goede ecologische verbindingen onderling en met de woonkernen in het noordelijk deel en rond de grotere structuren Stippelberg, Groene Peelvallei en Peelgebied rond Deurne.

Noordoost Brabant beschikt over veel mogelijkheden om toerisme en recreatie te bevorderen. Er zijn veel organisaties actief op dit terrein, maar de samenhang op regionaal niveau tussen de vele lovenswaardige initiatieven ontbreekt nog te vaak. Toeristen en recreanten worden nog onvoldoende verleid om bij een bezoek aan de regio meerdere activiteiten te combineren. Een meerdaags verblijf behoort tot de uitzonderingen. En de rijke cultuur-historie en het erfgoed worden nog onvoldoende ingezet. Er is meer eenheid nodig binnen het beleidsveld toerisme en recreatie.

Energie & duurzaamheid

6

We willen voorkomen dat door ons handelen de mogelijkheden voor de generaties na ons worden ingeperkt. Daarom streven we naar een duurzame regio in Noordoost Brabant.

Kenmerkend voor Noordoost Brabant is de omvang van het agribusiness-complex. De regio kan zich onderscheiden met grootschalige energieproductie uit agrarische productieprocessen en zo bijdragen aan het duurzamer gebruik van energiebronnen. Op lokale schaal kan de bouw van biomassa installaties daar ook aan bijdragen. We willen de diverse initiatieven bundelen en op elkaar afstemmen om de effectiviteit daarvan te optimaliseren.

Als gevolg van de klimaatverandering worden in de toekomst ook in onze regio hogere waterstanden verwacht. Enkel het verhogen van de dijken zal bij een onverhoopte dijkdoorbraak tot rampzalige gevolgen kunnen leiden.

Daarom is een combinatie van maatregelen noodzakelijk, zowel op waterstaatkundig gebied als via de ruimtelijke ordening. Het Waterschap Aa en Maas en het Waterschap De Dommel hebben het initiatief genomen om met de gemeenten in de regio Noordoost tot een geïntegreerde aanpak van de waterveiligheid te komen.

7

Samen aan de slag!

De regionale samenwerking steunt op een lichte overlegstructuur, aansluitend bij bestaande vormen van regionaal overleg. In deze bestuursperiode zal de regionale samenwerking gericht zijn op het versterken van de regionale identiteit en het verdiepen van het regionaal ruimtelijk-economisch perspectief.

Inhoudelijk zal het accent liggen op:

- 1 Het verbeteren van de kwaliteit van de bestaande vestigingsmilieus en het toevoegen van nieuwe kwaliteiten vestigingsmilieus, in het bijzonder voor de economische, innovatieve speerpunten van de regio zoals voeding en gezondheid en logistiek.
- 2 Het beter bereikbaar maken van de regio, in het bijzonder voor OV en fiets
- 3 Het vitaliseren van het landelijk gebied, in het bijzonder het zoeken naar nieuwe duurzame en innovatieve landbouwvormen en het versterken van de toeristisch-recreatieve potenties
- 4 Een groenere regio, in het bijzonder als het gaat om energieopwekking en voedselproductie.

Uit een groot aantal voorstellen, dat vanuit de regio is aangedragen, zijn bepaalde programma's en projecten uitverkoren. Bij de selectie hebben de volgende overwegingen een rol gespeeld:

- Is het een onderwerp dat des regio's is, dat wil zeggen niet iets dat al door anderen wordt of moet worden opgepakt?
- Vraagt dit om extra inzet van de regio omdat er anders niets mee gebeurt?
- Kan dit in de regio op voldoende draagvlak rekenen?

De samenwerking Noordoost Brabant bestaat uit de gemeenten en de waterschappen. In de realisatie van projecten en activiteiten werken zij graag samen met andere partners zoals de provincie Noord-Brabant en de 5-sterrenregio. Voor de komende tijd heeft Noordoost Brabant de volgende onderwerpen op de agenda staan:

Identiteit van Noordoost Brabant

Een 'doeregio' die gezamenlijk wil optrekken bij regioprojecten

Diversiteit in vestigingsmilieus

- Topmilieus voor innovatieve bedrijven, vooral rond gezondheid, voeding en geneesmiddelen
- Ontsluiting van 'natte' en logistieke bedrijventerreinen
- Herstructurering van verouderde bedrijventerreinen

Bereikbaarheid

- Personenvervoer over water
- Versnellen van maatregelen om het regionaal openbaar vervoer te verbeteren
- Barrièrewerking waar de hoofdinfrastructuur steden en dorpen doorsnijdt

Vitaal landelijk gebied

- Economie en werk in het landelijk gebied
- Versterken van de groen/blauwe structuren
- Toerisme, recreatie en cultuurhistorie

Energie en duurzaamheid

- Beleidskaders voor energie en duurzaamheid
- Verkenning van duurzaamheidsprojecten in Noordoost Brabant
- Initiatieven voor Biomassa installaties

